

Подальший розвиток віртуалізації туropolерейтингу спрямований на широке використання мобільних технологій самими туристами до, під час та після подорожі, а також з метою пошуку необхідної інформації про спеціальні пропозиції туropolераторів, контактної інформації, взяття участі в розігравші призів, додаткових послуг по туру тощо.

Викладені тенденції вимагають від споживачів певного досвіду подорожей, знань щодо використання мобільних та Інтернет-технологій, а також високого професійного рівня персоналу туристичних посередницьких організацій.

Література

1. European Travel Commission, European Travel Monitor, ITB World Travel Trends Report, World Travel @ Tourism Council та інші.
2. UNWTO Tourism Highlights, 2012 Edition // www.unwto.org
3. www.harvestdigital.com

Наконечна Д. Ю.,

аспірантка кафедри економіки підприємств, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Україна

Nakonechna D. Y.,

Post-graduate student, Economics of Enterprise Department, Vadym Hetman Kyiv National Economic University, Ukraine

ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ УПРАВЛІННЯ ЕНЕРГООЩАДЖЕННЯМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЦЕМЕНТНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ КЛЮЧОВИХ ПОКАЗНИКІВ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ

BASIS OF ASSESSING ENERGY MANAGEMENT OF CEMENT ENTERPRISES BASED ON KEY RESULTS INDICATORS

Розкрито доцільність здійснення оцінки управління енергоощадженням на підприємствах цементної промисловості за допомогою ключових показників результативності в контексті сталого розвитку, які враховують інтереси стейкхолдерів. Запропоновано перелік відповідних показників для виробників цементу в Україні.

Described applicability of using Key Results Indicators that reflect stakeholders' interests within the Sustainable Development concept for assessing energy management of cement enterprises. Suggested the list of relevant KRIs for cement manufacturers in Ukraine.

Ураховуючи результати здійсненого аналізу особливостей функціонування підприємств цементної промисловості, можна зазначити, що енергоощадження на них тісно пов'язане зі створенням цінності для широкого кола зацікавлених сторін (стейкхолдерів) завдяки економічним, соціальним та екологічним ефектам, які є вимірами триєдиної концепції сталого розвитку (англ. — sustainable development). Однак проведені дослідження демонструють, що на вітчизняних підприємствах недостатньо розвинуті науково-методичні та прикладні засади для оцінки прогресу в напрямку формування цінності для зацікавлених сторін.

Беручи до уваги викладене, доцільним елементом визначення ефективності менеджменту енергоощадження вбачається її здійснення на основі концепції «балансу інтересів», згідно якої критерієм ефективності управління є досягнення балансу інтересів усіх зацікавлених сторін організації [1]. Інструментом для проведення евалюації у відповідності із зазначеною концепцією для підприємств цементної промисловості пропонується аналіз впливу енергоощадження на ключові показники результативності (англ. — Key Results Indicators, KRIs), які дозволять оцінити діяльність на шляху досягнення цілей сталого розвитку із врахуванням потреб стейкхолдерів [3].

На основі узагальнення літератури, присвяченої темі стійкого розвитку, враховуючи підсумки вивчення ситуації у цементній промисловості України та практичного досвіду світових лідерів — виробників цементу, можна зробити висновок, що KRIs енергоощадження повинні відповідати наступним критеріям:

- релевантність для оцінки економічного, соціального та екологічного ефектів енергоощадження;
- періодичне оновлення шляхом бенчмаркінгу та моніторингу;
- кількісна оцінюваність, прозорість та актуальність;
- зрозумілість і важливість для зацікавлених сторін;
- співмірність зі стратегічними цілями підприємства;
- обмеженість у кількості (10—15 KRIs).

У процесі вибору KRIs важливим базовим кроком є ідентифікація потреб щодо ефектів енергоощадження в контексті сталого розвитку різних зацікавлених груп, цілей і набору загальних і специфічних показників. Спектр KRIs може бути доволі розгорнутим, однак для комунікації прогресу стейкхолдерам пропонується визначити не більше 15 показників, які б були узагальнюючими й разом із тим показовими. У табл. 1 відображено можливі завдання в якісному вигляді, що відображують інтерпретацію підприємством способу виконання обов'язків щодо сталого роз-

витку через енергоощадження, та KRIs, які є їх кількісними індикаторами. Відстеження зміни показників дає змогу виміряти прогрес у досягненні цілей.

Таблиця 1

**РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК КЛЮЧОВИХ
ПОКАЗНИКІВ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ЕНЕРГООЩАДЖЕННЯ
ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ЦЕМЕНТНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ**

Завдання	Показник
<i>Основні</i>	
Більш ефективно використовувати ПЕР	Енергомісткість (МДж/т)
Скоротити споживання ПЕР завдяки використанню відходів	Частка використання альтернативного ПЕР (%)
Скоротити викиди CO2	Викиди CO2 (кг) на тону клінкеру/цементу
Забезпечити соціальну захищеність і належні умови праці	— Середньомісячний рівень заробітної плати (грн); — Зміна кількості робочих місць внаслідок упровадження енергоощадження (%)
<i>Додаткові</i>	
Врахувати потреби місцевої громади	— Кількість консультаційних зустрічей за участі представників громади; — Кількість реалізованих ініціатив щодо розвитку громади; — Кількість скарг громади
Сприяння економічному розвитку громади	— Кількість робочих місць для представників місцевої громади; — Інвестиції в регіональну економіку (грн.)
Створення цінності для стейкхолдерів	— прибуток до виплати відсотків, податків і нарахування амортизації; ROA; ROIC тощо; — зменшення ризику / стійкість до нестабільності цін та постачання ПЕР

Запропонований перелік ключових показників результативності енергоощадження може стати основою для використання на підприємствах цементної промисловості України та бути доповненим тими KRIs, які враховують специфічні інтереси стейкхолдерів.

Література

1. *Соболь С. М.* Менеджмент: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / С. М. Соболь, В. М. Багацький. — К. : КНЕУ, 2005. — 225 с.

2. *Fiksel J., Spitzley D. and Brunetti T.* Toward a Sustainable Cement Industry, World Business Council for Sustainable Development, — 2002. — p. 40.

3. *Parmenter D.* Key Performance Indicators. John Wiley & Sons, — 2010. — p. 272.

Оберемчук В. Ф.,

канд. екон. наук, доцент
КНЕУ імені Вадима Гетьмана,
Україна,

Двуліт З. П.,

канд. екон. наук, доцент,
Державний економіко-
технологічний
університет транспорту

Oberemchuk V. F.,

PhD, lecturer
Kyiv National Economic
University named after Vadym
Hetman, Ukraine

Dvulit Z. P.,*

* PhD, lecturer
State Economic and Technological
University of Transport,
Ukraine

**СТРАТЕГІЧНІ ПРИНЦИПИ
ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ
ТРАНСПОРТОМ**

Здійснено аналіз літературних джерел щодо класифікації основних стратегічних принципів еколого-економічного управління. Розглянуто принципи такого управління для залізничного транспорту.

**STRATEGIC ECOLOGY -
ECONOMIC PRINCIPLES OF
RAILWAY TRANSPORT
MANAGEMENT**

Analysis of the literature on the classification of the basic principles of strategic ecology-economic management was done. Principles for railway transport management were considered.

Ефективність і результативність стратегічного управління сучасними організаціями в значній мірі залежать від того, яких принципів вона дотримується, яких принципів дотримуються керівники, приймаючи важливі управлінські рішення та методи, які вони застосовують для їх втілення. Принципи повинні базуватися на законах розвитку суспільства та управління, відображати їх основні зв'язки та властивості. За своєю природою, принципи мають економічний зміст, оскільки використовують економічні підходи при формуванні механізму та методів управління тощо.

О. І. Бородін [1, с. 56—57] вважає, що принципи еколого-економічного управління (ЕЕУ) можна диференціювати за головними факторами управління — механізмом, процесом і системою управління, які були класифіковані за такими ознаками [2]: процес управління (стратегічність, послідовність, своєчасність);